

חפצים במעבר Objects in Transition

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
Ben-Gurion University of the Negev

הפרויקט למחקר וחינוך על עולים ומהגרים בישראל
The Project for Research and Education
on Migrants' Lives in Israel

חפצים אחרים סופגים לתוכם את העולם החדש: את הכמיהה אל המקום החדש ואת ההתפעמות שבמפגש הראשון עמו ("ירושלים שלי"), את קשיי הדרך ("גביע שליחים", "מסע רגלי") ואת טעם השחרור ("חופש בטעם וניל").

בתערוכה, אנשים מספרים על חפצים הקשורים במעבר לישראל. הסיפור האישי מעניק לחפצים משמעות וחיים. בחלקן, משמעויות אלה משותפות לדורות שלמים, לגלי הגירה ועלייה, לכולנו.

התערוכה נערכת לכבוד העקתו של פרויקט למחקר וחינוך על חיי עולים ומהגרים - פע"מ בישראל - באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

קבוצת ההקמה:

פרופ' יוליה מירסקי, ד"ר יוליה לרנר,
פרופ' נלי אליאס, ד"ר נקי פלדמן,
ד"ר נליה פלוטקין עמרמי

מראיינות: ויקי אשכנזי, שירין מרציאנו
רכות: דבורה קרמר
צילום ועיצוב התערוכה: שי צאודרר

אנשים מהגרים, משנים מקום, יוצאים להרפתקה או בורחים על נפשם; עולים או יורדים, נקרעים מנגעוים או כלל לא מביטים לאחור. אנשים נושאים עימם מזוודות גדושות בחפצים וזיכרונות. בתוך המזוודות מתערבבים הזיכרונות והחפצים: חפצים הופכים לזיכרונות, זיכרונות הופכים לחפצים. בהגיעם למחוז חפצם, כאשר פורקים את המזוודות, מסתבר שהזיכרונות והחפצים - חד הם. החפצים הם הממשות שמשמלת את ההעדר, הם קופסאות הקסמים שבהן כלואים החיים שהיו ואינם עוד ("חכמי טרנסילבניה", "המתכון של אימא"). מהרגע שיצאו לחופשי, יש לחפצים חיים משלהם. בדרך כלל, נמצא להם שימוש ומקום בבית החדש. כמו המהגרים עצמם, נענים גם החפצים, בעל כורכם, לשינוי בהופעתם ובתכוליתם ("תה אחר").

לעתים, תכוליתם היא לשמש חפצי מעבר המשמרים את הקשר הרגשי לארץ המוצא, למקום הראשוני של קרבה ואהבה. הריחות, הטעמים, הנופים, הפנים היקרות וחוויות הגוף המוכרות אצורים בחפצים. זיכרונם עולה והם נבראים מחדש בכל מבט על החפץ, בכל מגע עמו או בסיפור עליו: ספר המתכונים מחזיק את הטעם והריח של מאכלי הבית, בפינטסה של אימא מקופל מגע ידיה, ספר הילדים נושא בתוכו את תחושת הילדות התמימה והבית המובן מאליו.

הפרויקט למחקר וחינוך על עולים ומהגרים בישראל
The Project for Research and Education
on Migrants' Lives in Israel

פע"מ בישראל
MigLives.IL

People migrate, change their place of residence, set out on adventures or flee for their lives; they immigrate and emigrate, are haunted by homesickness or never look back. People carry suitcases packed with objects and memories. Inside the suitcases, memories and objects mix and merge; objects turn into memories and memories become objects. When they reach their destination and unpack their suitcases, it turns out that the memories and the objects are one.

Objects are a substance that symbolizes absence; they are the magic boxes that encapsulate a life that is no more ("The Sages of Transylvania", "Mother's Recipe"). Once they are set free, objects take on a life of their own. Usually, a function is found for them in the new place. Like the immigrants themselves, objects must reluctantly accept changes in their appearance and purpose ("A Different Tea").

At times, they serve as transitional objects that sustain the emotional bond with the homeland, with that primary place of intimacy and love. Scents, flavors, sceneries, dear faces, and familiar body sensations are all enclosed in the objects. Memories of them are invoked and reborn with each glance, at the object, with every contact with or

narrative about them: a mother's book of recipes stores the flavor and odor of home, the tweezers capture the touch of mother's hands, and the Narnia book - evokes the feelings of childhood innocence and of home.

Other objects absorb the new world; longings for the new place and the joy of the first encounter ("My Jerusalem"), the hardships en-route ("The Relay Race Cup," "A Journey by Foot") and the sense of freedom upon arrival ("Vanilla Flavored Freedom").

In this exhibition, people talk about objects related to their transition to Israel. Their personal stories infuse the objects with meaning and life. In part, these meanings are shared by entire generations, by whole waves of migration and immigration, by us all.

The exhibition celebrates the inauguration of the BGU Project for Research and Education on Migrants' Lives in Israel – MigLives.IL.

Founding group members:

Prof. Julia Mirsky, Dr. Julia Lerner,
Prof. Nelly Elias, Dr. Jackie Feldman,
Dr. Galia Plotkin Amrami

Interviewers:

Vicky Ashkenazy, Shirin Marsiano
Coordinator: Dvora Kremer
Exhibit Photos and Design: Shai Zauderer

ירושלים שלי

פסלון ירושלים עבור לאורה הוא סמל לחיים שלמים, הרמוניים ובטוחים: "כשהגעתי ארצה כמעט מייד, אולי כבר בשדה התעופה, הרגשתי שלמות. הרגשתי כאילו איזה כוח עליון שם אותי על כף היד ושומר... במוסקבה הרגשתי כל כך קרועה לחתיכות. גם פיזית, גם נפשית, מכל מיני בחינות." לפסלון נוכחות תמידית ומרגיעה: "הוא תמיד אצלי, כרגע זה על הפסנתר. כשאני פותחת בבוקר את העיניים אני רואה אותו. ולפעמים, כשאני נוסעת לתקופה ארוכה, אני לוקחת אותו איתי".

גב' לאורה מולוקנדוב

ספרנית בכירה ועורכת קטלוג
בספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן
נולדה בדושנבה, טג'יקיסטן

My Jerusalem

For Laura, the figurine of Jerusalem symbolizes a whole, harmonious and safe life: "When I arrived in Israel, almost immediately, perhaps even at the airport, I felt a wholeness. I felt as if a supernatural power put me on the palm of its hand and watches over me. In Moscow, I felt torn to pieces. Physically and emotionally, on many levels." The figurine is ever-present and soothing: "It is always in my possession, at the moment it is placed on the piano. When I open my eyes in the morning, I see it. Sometimes, when I go away for a long time, I take it with me."

Ms. Laura Mullokandov

Senior librarian and cataloging editor,
Zalman Aranne Library
Born in Dushanbe, Tajikistan

חכמי טרנסילבניה

את הספר "חכמי טרנסילבניה" ירש צבי מאביו, ניצול שואה. הספר כולל מידע על שושלת הרבנים והחכמים בחבל ארץ זה ומתייחס אל אבות אבותיו, שהיו רבנים וגדולים בתורה. "בכל דף שבו מוזכר ש מהמשפחה שלנו, אבא שם פתק... אני שומר על הפתקים שלו... אבל גם אם ייפלו, אדע למצוא את המקום". הספר הוא חיבור לעבר, להיסטוריה ולמורשת המשפחתית וגם מהווה השראה בהווה: "כשאתה צעיר אתה עסוק בלבנות את עצמך, לבנות את המשפחה שלך, אתה יותר מתרכז בעצמך ובסביבה הקרובה לך. בשלב מסוים, כבר עשית הרבה דברים ואז אתה מחפש את ההקשר היותר רחב, ההקשר ההיסטורי, מאיפה באת..."

פרופ' צבי הכהן

רקטור

נולד בקלוז', טרנסילבניה

The Sages of Transylvania

Zvi inherited the book "The Sages of Transylvania" from his father, a Holocaust survivor. The book contains information about the lineage of rabbis and sages of the region, and references his forefathers, who were eminent rabbis. "Every page on which someone from our family is mentioned, my father marked with a note. I keep his notes... But even if they were to fall out, I could find the page".. "The book is a link to the past, to the family's history and heritage, but also offers inspiration for the present: "When you're young, you are focused on building oneself, building your family.... At a certain stage, when you've already achieved many things, you search for the wider historical context, where you came from..."

Prof. Zvi HaCohen

Rector

Born in Cluj, Transylvania

חסע רגלי A Journey by Foot

"אני שואלת את עצמי היום בתדהמה איך הרגליים האלה... עשו את זה. איך הן הסכימו להשהות ככה את כאב החבלות עד תום המסע". שולה עשתה את המסע הרגלי מאתיופיה לישראל בהיותה בת שתיים עשרה. "יש לי ממש כבוד אל הרגליים האלה. זה אולי מצחיק, אך אני באמת מעריכה אותן. מה שהרגליים האלה עשו בשבילי, בשביל המסע שלי... המסע הזה של מהגר אף פעם לא נגמר. אני לא אותה ילדה חזקה היום, אבל הכוח הפיזי תורגם אצלי לכוח נפשי. היום יש קוצים אחרים ואני מסוגלת לדרך עליהם".

גב' שולה מולא

דוקטורנטית במחלקה לתקשורת
נולדה בדורו-ווחא, אתיופיה

"Today, I ask myself in amazement how these feet... made it. How did they agree to contain the pain of injuries till the end of the journey." Shula traveled by foot from Ethiopia to Sudan on the way to Israel when she was twelve. "I indeed respect these feet. It may be funny, but I really appreciate them. What these feet did for me, for my journey... That immigrant's journey is never really over. I am not that strong girl any longer, but, that physical strength transformed into emotional power. I encounter different thorns now and I am capable of stepping on them."

Ms. Shula Mola

Doctoral Candidate

Department of Communication Studies

Born in Doro-Woha, Ethiopia

תה אחר

"כשתה מתבשל לו על הגחלים בבית במרוקו והמשפחה יושבת סביב השולחן בהנאה משותפת, לזמן אין חשיבות". כשעלה לישראל, רחמים השאיר את חווית החיים הייחודית של ארץ ילדותו מאחוריו. "ישראל זו לא מרוקו... במרוקו הייתי מורה לתנ"ך... אני זוכר את היום הראשון שלי במשרה בדואר ישראל. הגעתי עם חליפה ועניבה כמו שאני רגיל וצחקו עליי... חזרתי הביתה, קיפלתי הכל... הבנתי שהחיים מעכשווים הם שונים". סט הכוסות והקומקום הם קישוט, תזכורת לאותם ימים רגועים במרוקו שאליהם רחמים מתגעגע: "בישראל שותים תה אחרת. C'est la vie."

מר רחמים מרציאנו

איש בטחון בספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן
נולד בדבדו, מרוקו

A Different Tea

"When the tea is simmering on embers in my home in Morocco and the family is enjoying sitting around the table, time has no significance." Coming to Israel, Rachamim left behind the unique way of life of his homeland. "Israel is not Morocco... in Morocco I was a bible teacher... I remember my first day of work in a post office in Israel. I wore a suit and tie as I was used to and everybody laughed at me... When I came home, I put everything away... I understood that from now on life would be different." The tea set is an ornament, a reminder of those tranquil days in Morocco that Rachamim longs for. "Drinking tea in Israel is different. C'est la vie."

Mr. Rachamim Marciano

Security Officer
Zalman Aranne Library
Born in Debdou, Morocco

מתכון להצלחה

"...כשאימא שלי הייתה אופה עוגה, הבית היה מתמלא בריח חזק ומנחם ובחום שאפיין מאוד את המשפחה שלי... את החוויה הזו אני מנסה לשחזר... בבית שלי, בעזרת ספר המתכונים בכתב ידה" קלריס הגיעה לישראל כרופאה צעירה, אם ורעיה, ונאלצה להותיר את הוריה מאחור. רומניה שעזבה הייתה מדינה קומוניסטית ובה צנזורה כבדה, גישה מוגבלת לאמצעי התקשורת ופחד מהמשטרה החשאית: "הבועה של הקומוניזם התנפצה לאט לאט, העוני הלך וגדל והפער בין הדמגוגיה למציאות היה רב." מציאות מגבילה זאת לא אפשרה מימוש אישי ומקצועי עבודה, עבור בעלה ובנה, וכך נולד הרעיון להגיע לישראל.

פרופ' קלריס ריזנברג

סגנית דיקן הפקולטה למדעי הבריאות,
מנהלת בית הספר לרפואה ע"ש ג'ויס וארוינג גולדמן
נולדה בסוציאבה רומניה

A Recipe for Success

"When my mother baked a cake, the house would fill with a powerful and comforting scent and with that warmth that was characteristic of my family. This is the experience I am trying to recreate in my own home with the help of her hand-written book of recipes." Klaris came to Israel as a young physician, a mother and a wife and had to leave her parents behind. The Romania that she left was a Communist state with oppressive censorship and a much feared secret police: "The Communist bubble was gradually bursting. Poverty was growing and there was a huge discrepancy between the demagoguery and reality." Such a constricting reality made it impossible for Klaris, as for her husband and son, to develop personally and professionally, and so they decided to immigrate to Israel.

Prof. Klaris Riesenberg

Vice Dean, The Faculty of Health Sciences,
Director of the Joyce and Irving Goldman
Medical School
Born in Suceava, Romania

גביע השליחים

"כשהחלטתי לעלות ארצה... זה היה מאוד מסוכן להיות לבד... לכן, את סידורי העלייה הלא רשמיים עשיתי דרך ליטא (בתחילת שנות ה-70 הייתה שם תנועת עלייה תוססת). באתי להיפרד מחבר קרוב, שאחרי הרבה מאוד קשיים קיבל אישור עלייה... וקיבלתי ממנו גביע מפורצלן (азур), שהיה מין קמע. הגביע עבר מיד ליד, ממי שקיבל את אישור עלייה למי שעוד מחכה. גם אני מסרתי אותו למשפחה שחיכתה לאישור עלייה... היום הם גרים בגני תקווה."

פרופ' יוסף קרמר

המחלקה להנדסת תעשייה וניהול
נולד בבקו, אזרבייג'אן

The Relay Race Cup

"When I decided to immigrate to Israel... it was very dangerous to be alone... so I made the non-official arrangements for emigration in Lithuania (where in the early seventies, there was a vibrant Aliya movement). I came to say goodbye to a close friend who after much hardship received permission to leave for Israel... and he gave me a porcelain cup, which was a sort of a talisman. This cup was passed along from those leaving for Israel to those who were still awaiting permission. "I also passed it on to a family that was waiting... They live in Ganei Tikva now."

Prof. Joseph Kreimer

Department of Industrial Engineering
and Management
Born in Baku, Azerbaijan

נרניה Narnia

"הבאתי איתי לארץ... את סדרת הספרים על נרניה... שקיבלתי מאחיותיי הגדולות לבת-המצווה, כי גיבורת הסיפור, לوسی, זאת ילדה קטנה שמחפשת שייכות... ואני מאוד לא רציתי להישאר לבד בארה"ב כאשר האחיות הגדולות שלי עלו לישראל...". יש עוד משמעות לספרים: "בבית שלנו היה ארון שנפתח בלחיצת כפתור ובו בני המשפחה היו מאחסנים מיני דברים. קראנו לארון "נרניה"... סדרת הספרים מסמלת בשביל ג'יל "את הפינה היקרה לי בתוך הבית שגדלתי בו, געגועים למקום התמים והטוב הזה. החיבור לאחיות ותחושת השייכות למשפחה".

גב' ג'יל בן-דור

מנהלת המחלקה לקשרי תורמים ושוחרים
נולדה בפרמינגדייל, ניו יורק, ארה"ב

"I brought along to Israel the books on Narnia... that I received from my older sisters on my Bat-Mitzvah, because Lucy, the protagonist is a little girl looking to belong... and I did not want to stay behind alone in the US when my sisters made Aliya..." There is an additional meaning to the books: "In our house, there was a closet that could be opened by a button and we used to store all kinds of stuff there. We called this closet Narnia". The books symbolize for Jill "My precious corner in the house where I grew up, and my longing for this innocent and sweet place; the connection to my sisters and a feeling of belonging to my family".

Ms. Jill Ben-Dor

Director of the Department of
Donor and Associates Affairs
Born in Farmingdale, NY, USA

חופש בטעם וניל

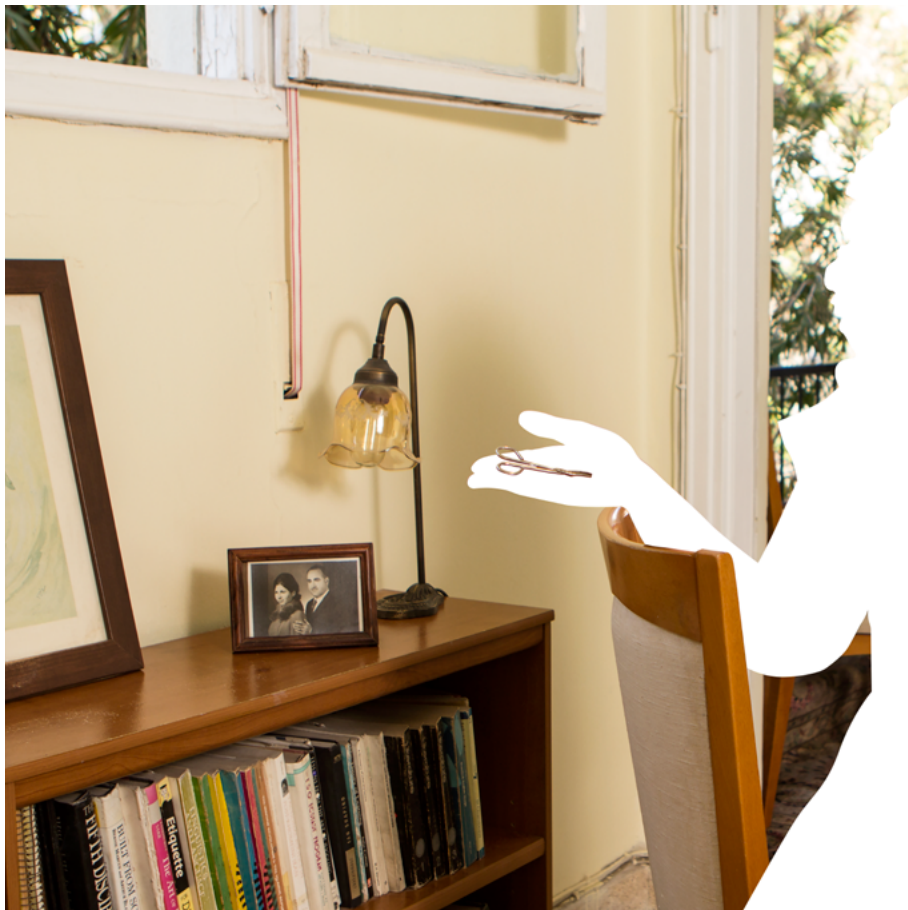
"המילה גלות מבטאת את החוויה שלי בצורה טובה. השפה בבית הספר לא הייתה שלנו, המורים לא הכירו אותנו, ברחוב הלכת מכות... הרגשתי לא שייך". דוד גדל בקהילה של ניצולי שואה בסביבה עוינת. "כשעברתי לישראל הרגשתי את תחושת החופש מיד. הסתבר שכאן אתה יכול סתם ללכת לקנות גלידה ברחוב. זו הייתה תחושה שבאמת, הנה הגעתי למקום שלי... חוויה עוצמתית, עם כל הטריטוריות של העניין. באנטוורפן אי אפשר היה לקנות גלידה כשרה ברחוב. גם בית הקפה היה מחוץ לתחום. יכולת להסתבך שם עם אנטישמים שיכורים או עם אנטישמים לא שיכורים."

פרופ' דוד לייזר
המחלקה לפסיכולוגיה
נולד באנטוורפן, בלגיה

Vanilla Flavored Freedom

"The word exile accurately captures my experience. The language at school was not ours, the teachers did not know us, you had to fight on the street ... I felt I did not belong".." David grew up in a community of Holocaust survivors in a hostile environment. "When I moved to Israel, I immediately felt a sense of freedom... It turned out that here, you can just go down the street and get an ice cream. It felt like I arrived at a place that is mine... Although it's just a trivial matter, it was a powerful emotional experience. In Antwerp I could not buy kosher ice-cream in the street. Coffee shops were also off limits: you could get into trouble with drunken anti-Semites there, or anti-Semites who were not drunk."

Prof. David Leiser
Department of Psychology
Born in Antwerp, Belgium

נאבקת על המקום שלי

פינצטה, פריט פשוט ותכליתי לכאורה, הוא סמל לברית של שילה עם אמה, מקור השראה לנשיות חזקה ועצמאית. שילה הייתה עדה לתהליכי אסלאמיזציה במולדתה: "בשנות הנעורים שלי התחילו שינויים מאוד קשים שהשפיעו על נשים. כפו עלינו משהו שהיה מאוד זר לי ולכל הנשים בסביבה שלי... רצו לדחוף אותי לשולי החברה, אבל אני נאבקתי על המגדר, על הקיום ועל המקום שלי". שילה נאלצה לעזוב את איראן ורואה את עצמה כ"פליטה פוליטית".

גב' שילה מוסאי

מרצה במחלקה ללימודי המזרח התיכון
נולדה בטהרן, איראן

Struggling for My Place

Seemingly simple and instrumental, the tweezers symbolize a mother-daughter covenant and are a source of inspiration for a strong and independent feminine identity. Sheila witnessed the Islamization processes in her homeland. "In my teens, very grave changes began to take place. They imposed upon me and the women around me something very alien to us... They wanted to push me to the margins of the society, but I struggled for my gender, my existence, my place." Sheila was compelled to leave Iran and considers herself a "political refugee."

Ms. Sheila Moussaiey

Lecturer, Department of
Middle East Studies
Born in Tehran, Iran

פע"מ בישראל

פרויקט למחקר וחינוך על חיי עולים ומהגרים בישראל

שני שלישים מבין הישראלים אינם ילידי ישראל או נולדו להורים עולים. בנוסף, חיים בתוכנו אלפי מהגרים ומבקשי מקלט. למרות זאת, חוויות של עולים ומהגרים בישראל אינן מהוות חלק משמעותי מהשיח הציבורי ומהאתוס הישראלי. ההתכחשות לחוויות ה"אחרות" שלנו עושה אותנו לחברה חסרת רגישות שאינה מקבלת את ה"אחר". על מנת לבנות חברה סובלנית ולכידה, עלינו לתת קול לחוויותינו כעולים ומהגרים וכילדיהם, לחקור את חיי העולים והמהגרים וללמד ולחנך על אודותם. פע"מ בישראל נוסד על מנת לקדם סובלנות חברתית באמצעות איסוף, תיעוד, מחקר והפצה של ידע וחינוך על אודות חיי עולים ומהגרים בישראל.

התערוכה "חפצים במעבר" נערכת לכבוד השקתו של פרויקט פע"מ בישראל באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

הגלריה לאמנות ע"ש אברהם ברון
הספרייה המרכזית ע"ש זלמן ארן, קומת הכניסה
קריית האוניברסיטה ע"ש משפחת מרקוס
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר-שבע
5 באפריל עד 30 בספטמבר 2016
בשעות 19:30-8:30

MigLives.IL

The Project for Research and Education on Migrants' Lives in Israel

Two-thirds of Israelis are immigrants or children of immigrants. In addition, thousands of migrants and asylum seekers are living among us. Yet, the experiences of migrants in Israel are seldom given voice in public discourse and are not a significant component of the Israeli ethos. In denying or suppressing our own experiences of "otherness" we, as a society, have become insensitive and unaccepting to those who are different from us. If we are to create a tolerant and cohesive society, we need to give voice to our lives as migrants and as children of migrants, to study migrant lives and to educate about them. The MigLives.IL project was established to act as a catalyst for tolerance in our society by collecting, documenting, researching, and disseminating knowledge and education about the lives of migrants in Israel.

The exhibition "Objects in Transition" celebrates the launch of the MigLives.IL project at Ben-Gurion University of the Negev.

Avraham Baron Art Gallery
Zalman Aranne Central Library, ground floor
Marcus Family Campus
Ben-Gurion University of the Negev, Beer Sheva
April 5th through September 30th, 2016
8:30 a.m. – 7:30 p.m.